

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

«Ήταν όλοι τους παιδιά μου»

Του ΑΡΘΟΥΡ ΜΙΛΛΕΡ, από τον ΘΟΚ

Σκηνοθεσία: Ν. Σιαφκάλης.

Σκηνικά - κοστούμια: Ν. Κουρούσις.

Παίζουν: Ε. Πουλλαΐδης, Ν. Νεοφύτου, Α. Μούστρας, Α. Σαντοριναίου, Μ. Χάννα, Σ. Λούρας, Α. Κουντούρης, Δ. Μπεμπεδέλη, Δ. Γάτσιου, Β. Κυριαζής.

Ο ΘΟΚ ύστερα από μια άνιση περίοδο φαίνεται, ότι αποφάσισε «να παίξει στα σίγουρα». Απ' αυτή την άποψη η επιλογή του έργου είναι σωστή. Ο Άρθουρ Μίλλερ είναι ένας παγκόσμια γνωστός δραματογράφος, και το...«Ήταν όλοι τους παιδιά μου» έχει σημειώσει πάρα πολλές επιτυχίες. Το έργο έχει δοκιμαστεί και στην Κύπρο δύο φορές (Θίασος Ηνωμένοι Καλλιτέχνες, 1953, Θέατρο από την τηλεόραση 1975, σε σκηνοθεσία Ε. Γαβριηλίδη). Πέρα απ' αυτό υπάρχει κάτι μέσα στο ίδιο το έργο που δεν αφήνει πολλά περιθώρια για αποτυχία. Η γραφή του Μίλλερ είναι πυκνή, η δομή του έργου γεροφτιαγμένη, οι ήρωες σχεδιασμένοι με αποφασιστικές και τελειωμένες γραμμές, όλα τα αισθήματά τους περιγράφονται με λόγια, ο συγγραφέας δεν αφήνει τίποτα ανεπίλυτο. Πρέπει να σημειωθεί, ότι ο λόγος του έργου δεν είναι καθόλου πολυδιάστατος.

Το αντίθετο, είναι επίπεδος, πολύ «αμερικάνικος», όπου η κάθε λέξη και η κάθε φράση σημαίνουν κάτι πολύ

συγκεκριμένο. Η δραματουργική εξέλιξη της υπόθεσης είναι δοσμένη με επαγγελματική μαεστρία.

Χοντρολογώντας, αν μια θεατρική παράσταση θα μπορούσε να βαθμολογηθεί με 100 στα 100, τους 30 βαθμούς ο θίασος θα τους είχε σίγουρα μόνο με την επιλογή του έργου. Και αρκετούς ακόμα βαθμούς θα εξασφάλιζε με την διανομή των δυο κεντρικών ρόλων στη Δ. Μπεμπεδέλη και τον Α. Μούστρα. Ακριβώς επειδή οι ρόλοι του έργου είναι δουλεμένοι από τον συγγραφέα τόσο λεπτομερικά, που δεν είναι δυνατός οι πολλές παραλλαγές στην ερμηνεία τους, ιδιαίτερη σημασία έχει η μόνιμη ποιότητα του κάθε ηθοποιού. Και η προσεκτική απόδοση της δραματικής γραμμής του ρόλου δεν μπορεί παρά να φανερώσει αυτή την ποιότητα. Έτσι θαυμάσια αυτοχαρακτηρίζεται ο Κέλλαρ - Μούστρας, στην πρώτη κίολας σκηνή με τις εκ πρώτης όψεως ασήμαντες κουβέντες με τους γείτονες και το παιδί.

Στην Μητέρα Δ. Μπεμπεδέλη βλέπουμε πράγματι «την δύναμη ν' αγαπά παράφωρα»,

όπως λέει το σχόλιο του συγγραφέα. Η Μπεμπεδέλη παίξει την απεγνωσμένη προσπάθεια της ηρωΐδας της να τα κρατήσει όλα, όπως ήταν πριν, και στην θέση του χαμένου γιού της — την ακαταμάχητη ελπίδα ότι θα γυρίσει. Η μητέρα νιώθει, ότι αν παραδεχτεί έστω και μια αλλαγή στο μικρόκοσμο του σπιτιού της θ' ανοίξει την πόρτα σ' εκείνα τα τρομερά, που «όλοι τα ξέρουν» — στην ενοχή του άνδρα της στο θάνατο του γιού της.

Αντίθετα με τους τέσσερις κεντρικούς ρόλους, γραμμένους με ακριβή ψυχολογισμό, οι δευτερεύοντες ρόλοι είναι αρκετά σχηματικοί και θα λέγαμε, ξέβαθοι (ίσως επειδή χαρακτηρίζονται όχι μέσα στις πράξεις, αλλά μέσα στον επιπεδο λόγο του έργου) και δεν προσφέρουν στους ηθοποιούς τη δυνατότητα να δείξουν την δική τους ερμηνευτική ποιότητα. Ειδική περίπτωση είναι ο ρόλος του Τζώρτζ. Ο Β. Κυριαζής εκτός από το να περπατά βήμα-βήμα το μονοπάτι του ρόλου του, δημιουργεί μια έντονη διάθεση, ένα κλίμα, που όπως

πιστεύουμε θάπρεπε να δημιουργείται από πολλά συντελεστικά στοιχεία του έργου. Μια διάθεση οξείας νοσταλγίας για την περασμένη ζωή, στην οποία οι ίδιοι άνθρωποι ήταν συνδεδεμένοι μεταξύ τους με σχέσεις αγάπης, στην οποία κανένας δεν αναγκαζόταν να υποβάλει στις σκληρές δοκιμασίες την ανθρωπινή του υπόσταση. Ο Τζώρτζ - Κυριαζής ορμά στη σκηνή νευρικός, εκδικητικός, αλλά αφοπλίζεται από την νοσταλγία, μαλακώνει από τις αναμνήσεις, μαγεύεται με την προσπάθεια της μητέρας, να τον πείσει, ότι «κανένας τους δεν άλλαξε». Ο Κυριαζής αποδίδει αυτή την αλλαγή στην διάθεση του ήρωά του πολύ καλά.

Φαίνεται παράξενο, ότι οι δημιουργοί της παράστασης, που έχτισαν το σπίτι των Κέλλαρ σύμφωνα με τις λεπτομερείς οδηγίες του συγγραφέα, δεν απόδωσαν ακριβώς εκείνο το στοιχείο που είναι φορτισμένο με νόημα — τις ψηλές και πυκνές λευκές, που, όπως λέει ο Μίλλερ, «δίνουν στη σκηνή μιαν ατμόσφαιρα

απομόνωσης», βοηθούν να συντηρείται η... «όαση» της φαινομενικής οικογενειακής αρμονίας, συγκινούν την Άννυ και τον Τζώρτζ. Στην θέση τους ο σκηνογράφος Ν. Κουρούσις φτιάχνει γυμνά γρίζα σχηματικά δένδρα, που τα κλαδιά τους μοιάζουν με ακρωτηριασμένα δάχτυλα. Μπορεί άραγε ένα στοιχείο να έχει φωναχτά συμβολικό χαρακτήρα μέσα σε τόσο ρεαλιστικό σκηνικό και γενικά τόσο ρεαλιστική παράσταση;

Στην πρόσφατη δουλειά του θεάτρου ένας άλλος σκηνοθέτης είδε στον Σαϊμπηρ πεδίο ελεύθερης δράσης και έστω και πολύ συζητήσιμα, μα πλήρως εξέφρασε μπροστά μας τον εαυτό του.

Στην παράσταση του έργου του Μίλλερ βλέπουμε μάλλον την αντίθετη περίπτωση. Παρόλο που το έργο δεν «σηκώνει» αυθαιρέτες ερμηνείες, όπως είπαμε και στην αρχή του σημειώματός μας, ωστόσο είναι κάπως ασυνήθιστο να μην διευκρινίζεται καθόλου η σκηνοθετική γραμμή του Ν. Σιαφκάλη.